

Nr 22

Av herr **Darlin m. fl.**, om höjning i visst fall av
värdeminskningsavdraget för byggnad.

I motionerna I: 287 och II: 357 till föregående års riksdag hemställdes till Kungl. Maj:t om utredning och förslag till sådan ändring av bestämmelserna om värdeminskningsavdrag för byggnader, som ingår i rörelse, att förhållandevis större avdrag skulle få göras under de första åren efter det byggnaden uppförts. Bevillningsutskottets majoritet, som biföll denna hemställan, skrev i sitt betänkande nr 58/1959 bl. a. följande: »Det torde vara fullt befogat att antaga, att en byggnads värde under de första åren efter uppförandet sjunker avsevärt snabbare än senare. En lineär avskrivningsmetod med enhetlig årlig avskrivningsprocent återspeglar emellertid inte denna faktiska minskning i byggnadens värde. Det är därför av företagsekonomiska skäl motiverat, att avskrivningsreglerna för byggnader utformas på liknande sätt som i våra nordiska grannländer, där såsom ovan nämnts en större initialavskrivning tillåtes under de första åren efter byggnadens uppförande. Denna princip är för övrigt redan accepterad inom den svenska beskattningsrätten vid räkningsenlig avskrivning å maskiner och inventarier.»

Såsom det av utskottets skrivning framgår har våra nordiska grannländer förmånligare regler om värdeminskningsavdrag. I Danmark har sålunda sedan länge avskrivningsreglerna varit så utformade att de medgivit större avskrivningar under de första åren. År 1957 markerades genom ett beslut denna förskjutning till de första åren ytterligare. I Norge, där tidigare motsvarande regler i stort sett överensstämde med de svenska, beslöts också år 1957 att tyngdpunkten i avskrivningarna skulle få förläggas till de första åren efter en byggnads uppförande. Även om denna förskjutning inte är så markerad som i Danmark ansluter sig dock principen till det danska systemet. I Finland får slutligen fabriksbyggnad som tagits i bruk år 1958 eller därefter avskrivas med 30 % av anskaffningsvärdet under de fyra första åren.

Flera synpunkter talar enligt vår mening för att vi ansluter oss till samma princip som våra nordiska grannar. Det kan exempelvis på erfarenhetsmässig grund hävdas att liksom i fråga om maskiner och andra kapitalvaror så utsätts också byggnader för en större värdeminskning de första åren de tas i bruk. När den erfarenheten fått vara vägledande för reglerna om räkningsenliga avskrivningar i fråga om maskiner bör samma för-

farande få bli gällande även när det gäller byggnader. För i första hand nyföretagsamheten är det av stor betydelse att så snabbt som möjligt kunna skriva av en väsentlig del av byggnadernas värde för att därigenom kunna skapa kapital till konsolidering och utbyggnad av företaget. De nya företagens möjligheter att konkurrera med redan inarbetade och konsoliderade företag torde många gånger vara beroende av dylika avskrivningar under de första åren. För en politik som vill satsa på nyföretagsamhet, expansion och ökat välstånd genom ökad produktion är därför gynnsammare avskrivningsregler väl motiverade. Därtill kommer att en reform i den riktningen kan ses som en beredskapsåtgärd mot sysselsättningsstörningar emedan den stärker företagets ställning i en konjunkturavmattning.

Vid 1955 års riksdag genomfördes sådana ändringar av bestämmelserna om värdeminskingsavdrag för byggnader, som ingår i rörelse, att ökad hänsyn nu kan tagas till byggnadens ekonomiska livslängd. Avskrivningsprincipen är dock fortfarande den lineära. Reglerna tar således inte hänsyn till att värdeminskningen å byggnader i praktiken sker efter en fallande skala, varvid den största värdeminskningen hänför sig till de allra första åren. Även om således enligt de nya bedömningsgrunderna ökad hänsyn skall tagas till den ekonomiska livslängden torde det vara svårt att fastställa en procentsats, som överensstämmer med de faktiska förhållandena. Medan tidigare en fabriksbyggnad kunde utnyttjas i stort sett oberoende av maskinernas konstruktion och således var användbar även efter en genomgripande rationalisering av fabrikationen, avpassas byggnaderna numera i regel efter maskinerna. Det medför att en byggnad efter relativt kort tid kan bli omodern, dess nyttjande oekonomiskt eller omöjligt utan att detta kunnat förutses vid fastställandet av avskrivningsprocenten. Enligt vår mening fyller sålunda inte de bestämmelser för värdeminskingsavdrag, som genomfördes av 1955 års riksdag, de krav som kan ställas med hänsyn till att avskrivningarna skall spegla de faktiska förhållandena och till att de är att hänföra till kostnader i rörelsen. En vidgad rätt till avskrivning å byggnader skulle också innefatta ett visst efterkommande av önskemålet om hänsynstagande till de starkt ökade återanskaffningskostnaderna.

Under 1960-talet kommer genom bildandet av de båda europeiska frihandelsområdena — de inre sex och de yttre sju — successivt ökade krav att ställas på det svenska näringslivet. Det synes därvid vara god politik att i tid se om sitt hus. I våra nordiska grannländer har bl. a., som tidigare berörts, lättnader genomförts i avskrivningsreglerna, och enligt vad som uppgivits har exempelvis Holland erbjudit svenska företagare avsevärda subventioner i händelse de där startar företag. Därtill erbjudes från Holland möjligheter att få skriva av byggnadens hela värde på tre år. Det är av vikt inte endast för företagen utan också för de anställda och för hela samhället att vi deltagar i den tävlan, som redan har börjat, om att inom respektive länder — innan handelshindren helt raserats — skapa konkurrenskraftiga

och väl konsoliderade företag. Detta bör ske genom att vi så mycket som möjligt underlättar anpassningssvårigheterna för det egna näringslivet.

De lättnader som vid förra årets riksdag beslutades i reglerna för investeringsfonder är ett led i denna strävan. Dessa gynnsammare regler får emellertid effekt endast inom ett mycket begränsat område dels därför att de hänför sig till enbart aktiebolag och ekonomiska föreningar, dels därför att de är relevanta endast i de fall det är fråga om relativt långsiktiga investeringar. Den mindre företagsamheten, som endast i begränsad utsträckning har formen av aktiebolag, ställs följaktligen utanför. Det är speciellt för dessa de mindre och medelstora företagen, som ett modernare och för företagen gynnsammare avskrivningssystem bör införas.

Med hänsyn till vad vi här anfört och till att frågan om avdrag för värdeminskning redan i begränsad omfattning är föremål för utredning, nämligen i fråga om värdeminskning å byggnader i inkomstkällan jordbruksfastighet, bör enligt vår mening en utredning rörande ändrade grunder för beräkning av värdeminskningsavdrag å byggnad i rörelse komma till stånd. Därvid bör självfallet beaktas det förändrade läge, vari frågan kan komma, om möjligheter till öppen resultatutjämnning införes. Även de nuvarande reglerna om beskattning vid försäljning av fastighet och om utranteringsavdrag bör i samband därmed bli föremål för utredning.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsam utredning i syfte att så ändra beskattningsreglerna i fråga om värdeminskningsavdrag å byggnader, som ingår i rörelse, att större värdeminskningsavdrag får göras under de första åren efter byggnadens uppförande.

Stockholm i januari 1960

Gösta Darlin

Tege Magnusson

Carl-Wilh. Lothigius

Borås